

Environmentální problémy a životní způsob jednotlivců

E4000 ŽP & zdraví IV - Sociální, ekonomický a politický kontext

Mgr. Vojtěch Pelikán, Ph.D., 25. 3. 2021

O čem bude přednáška...

...zejména o tom, jaké jsou možnosti a limity řešení environmentálních problémů, jež jsou založeny na proměně životního způsobu.

*„Kořenem ekologické krize je nekonečný nárok v konečném světě.“
(E. Kohák)*

Různé pohledy na řešení environmentálních problémů

- Technologická
- Ekonomická
- Legislativní
- Politická
- Lifestylová
- ...?

Životní způsob, životní styl...

- Někdy bráno jako synonyma, někdy vnímány rozdíly (obecnost, koherence, vztah k módě, vazba na subkultury...)
- Je sice do jisté míry určen strukturálně, zejména je však projevem svobodné volby
- Vychází z hodnotového systému, etické hledisko (otázka „Jak chci/jak bych měl žít?“)
- Úzce souvisí s tématem spotřeby a se sociálním statusem
- Týká se dopravy, stravování, bydlení, trávení volného času...

Dva základní úhly pohledu na spotřebu:

objem x struktura

Lifestylová vs. systémová rovina environmentálního jednání

Petra Zrubecká 30100

Myslím, že to nejlepší je, když každý začne sám u sebe. Lidé si stěžují, jak jsou oceány plné odpadků - ale třídí ti všichni sami odpad? Lidé si stěžují, jak je hrozne chytání delfínů a žraloků do rybářských sítí - ale zajímá je, z jakých podmínek k nim doputovalo vepřové či kuřecí, co zrovna mají na talíři? Atd....

+6 / 0 4.7.2018 19:39

Tomáš Grossmann 64821

vidie, a ja tridim od svých 18 a pouzivam koncentráty a ekologické prostředky. doma tridime i hlinik :) jak pisete, každý by mel zacit u sebe, protože tudy vede cesta

+4 / 0 4.7.2018 19:44

Karel Novotny 14542

1. Strukturální tlaky

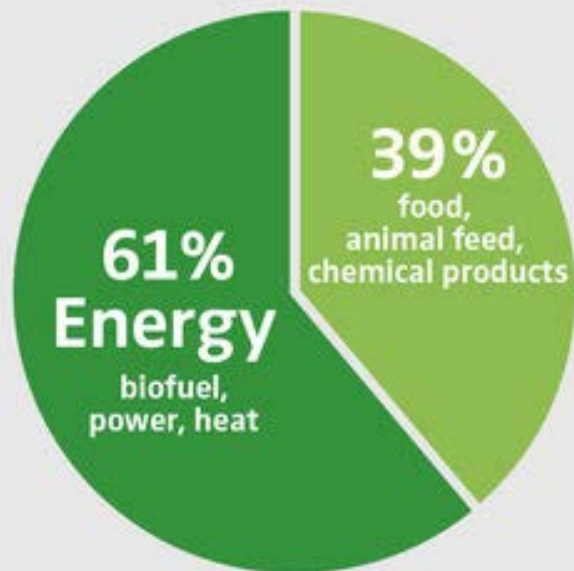
- Společenské
- Ekonomické
- Evoluční
- ...

2. Individualizace odpovědnosti

PALM OIL CONSUMPTION

7.7 million tons in the EU in 2017

...a tak dále

3. Riziko „zeleného konzumenství“
4. Staví na svobodné volbě – jsou nedůsledné, nepředvídatelné
5. Hodnoty se těžko mění
6. Není na to čas
7. Nejistá možnost šíření z jedince na společnost

Změna životního způsobu z dvojí perspektivy

1. hledisko dopadů na ekosystémy

x

2. hledisko „everyday practice“

Ad 1: Ekologická zátěž

Celkový tlak na ekosystémy (impact)

=

Obyvatelstvo (population)

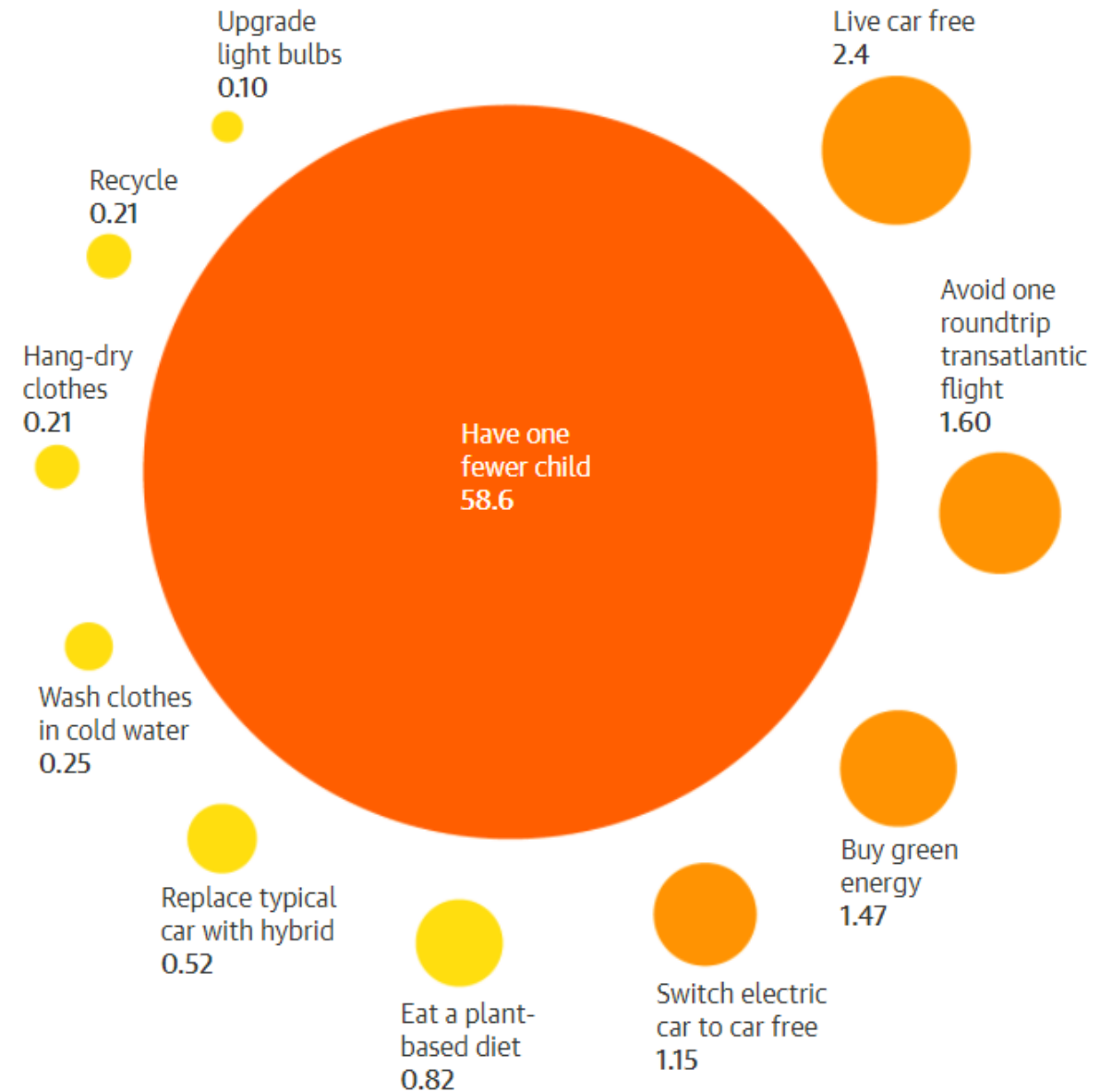
x

Spotřeba (affluence)

x

Technologie (technology)

Různé změny životního způsobu mají různou váhu...

Ekologická zátěž a spotřeba

Navzdory změnám, kterými charakter spotřeby prošel, je stále úzce provázán se spotřebou zdrojů

Spotřeba úzce souvisí s HDP

Vzestup spotřeby v pozdní modernitě

Celosvětově se spotřeba domácností zvýšila za půlstoletí cca 4x...

U nás se od sametové revoluce takřka zdvojnásobila...

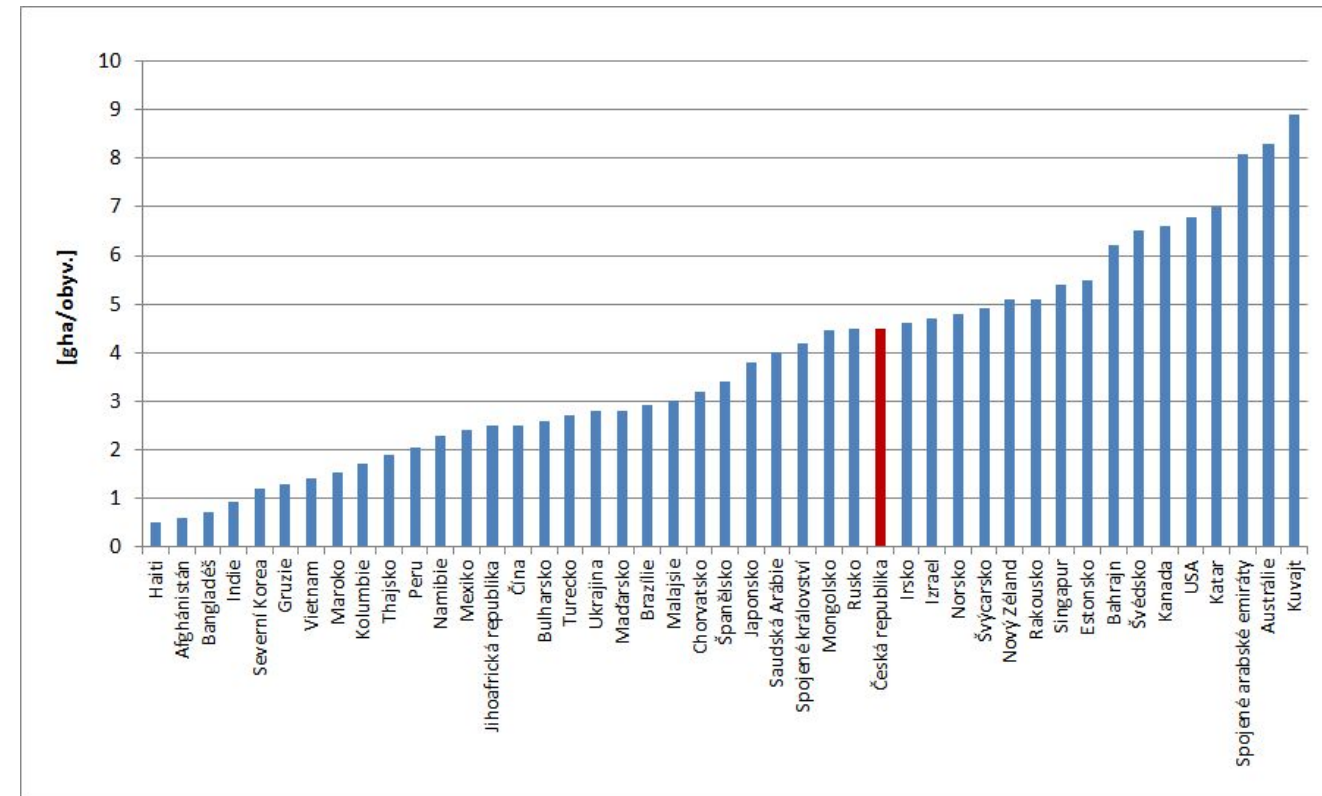
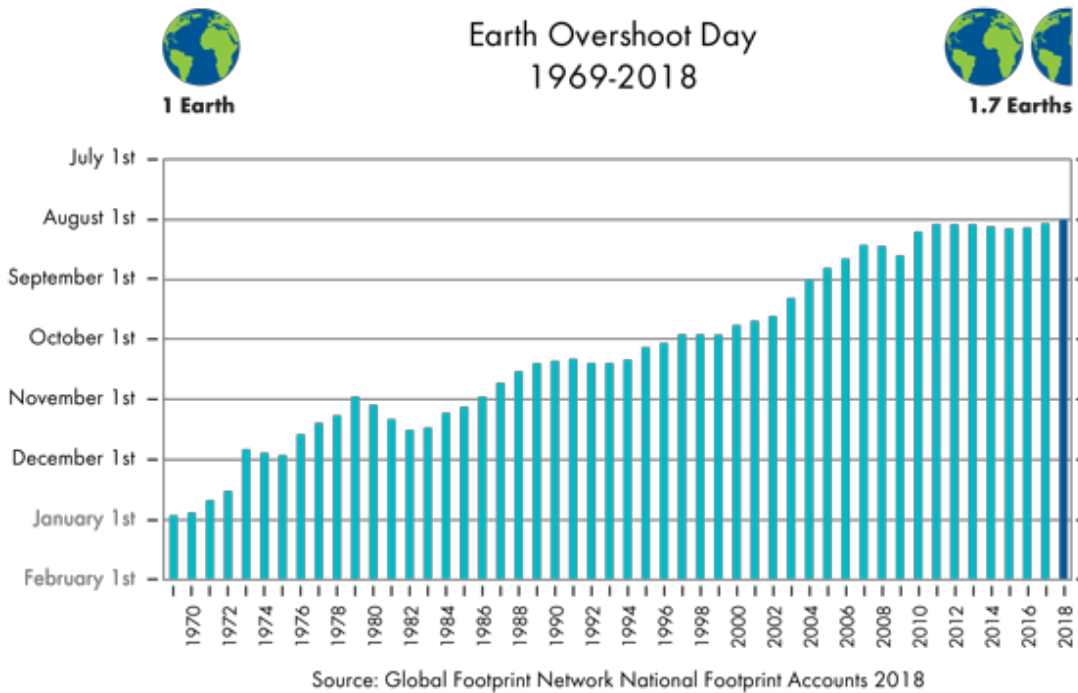
Většina spotřeby jde na vrub domácností...

Ekologická stopa

11,4 mld. globálních hektarů = cca 1,5 ha na člověka

Nejpoužívanější indikátor ekologické zátěže

„Carrying capacity“

Ad 2: Ekologicky příznivé způsoby života

- Konglomerát všemožných lifestylových proudů
- Anti-consumption, ethical consumption, sustainable c., voluntary simplicity...
- Jádrem životního způsobu:
jiná spotřeba + menší spotřeba
- Vnímáno většinou negativně X „bohatý život skromnými prostředky“
- Mnohé rysy jsou v souladu se sociální normou, historické kořeny
- Komunitní i individualistické
- Různé motivace, životní cesty

Skromnost:

záměrná

X

dobrovolná

- „Lebensführung“
- Plán, racionální rozvaha
- Důslednost
- Heroismus
- Blízko k askezi
- Typická pro příslušníky environmentálního hnutí, eko-komunity, subkultury

- „Lebenskunst“
- Víceméně mimoběžný důsledek snahy žít „dobrý život“
- Benevolence
- „True hedonism“, ekologický luxus
- Přitažlivější pro mainstream?
- Pestří